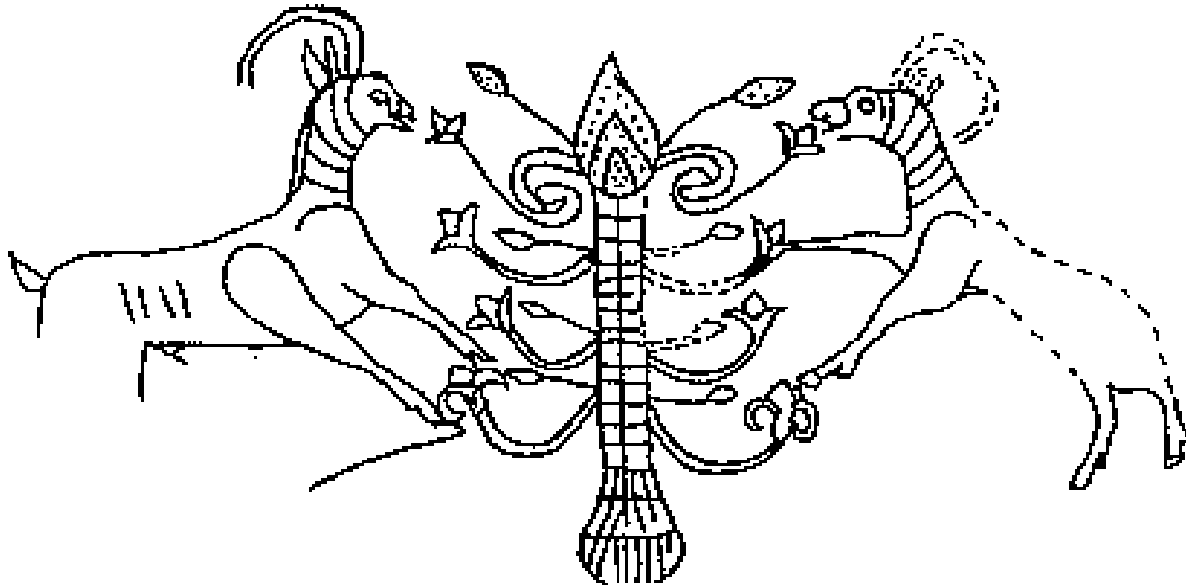

*Assyriologisia näkökulmia gnostilaisuuden
taustaan ja syntyyn*

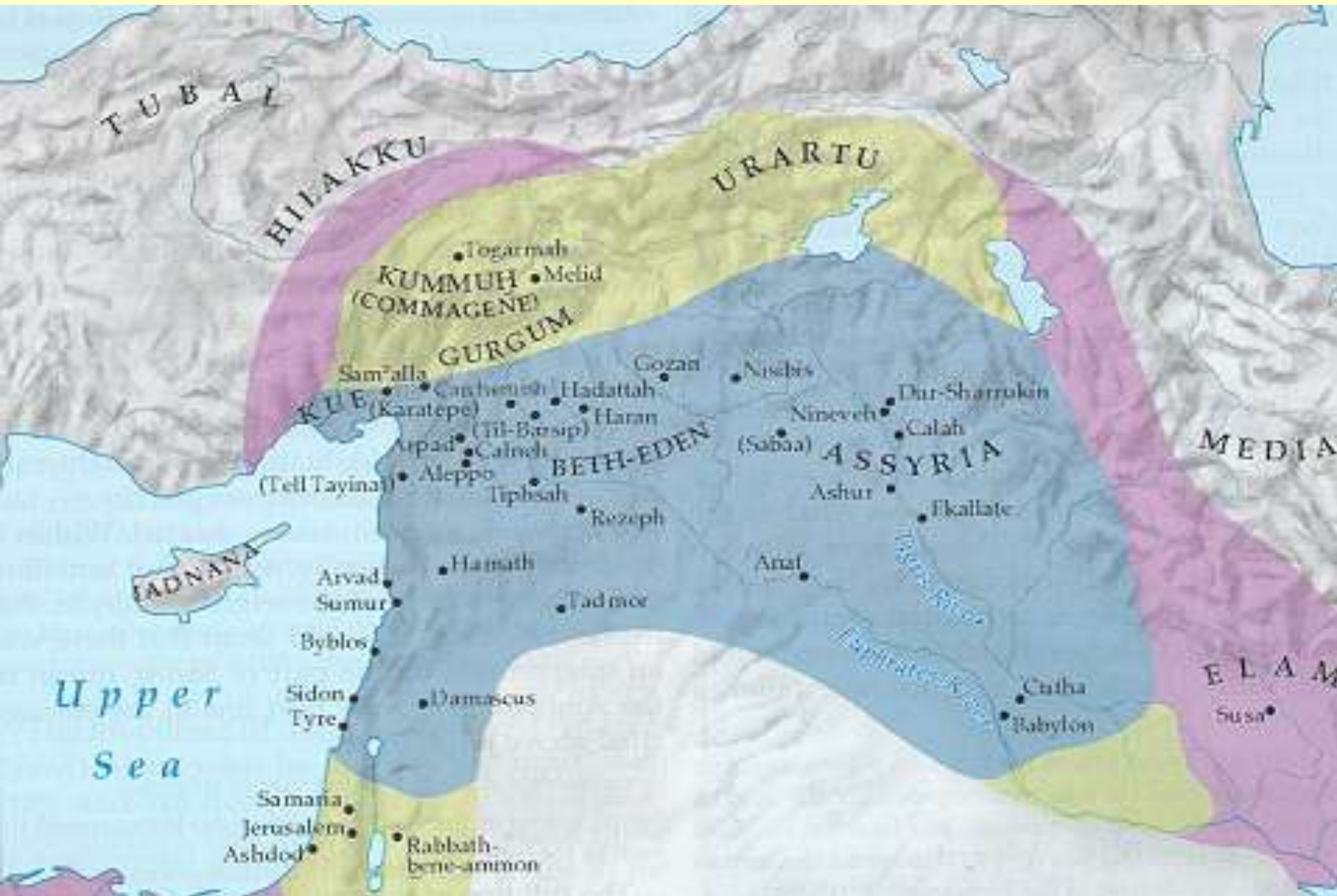
Gnostilainen Seura, Helsinki 6.2.2013

Simo Parpola

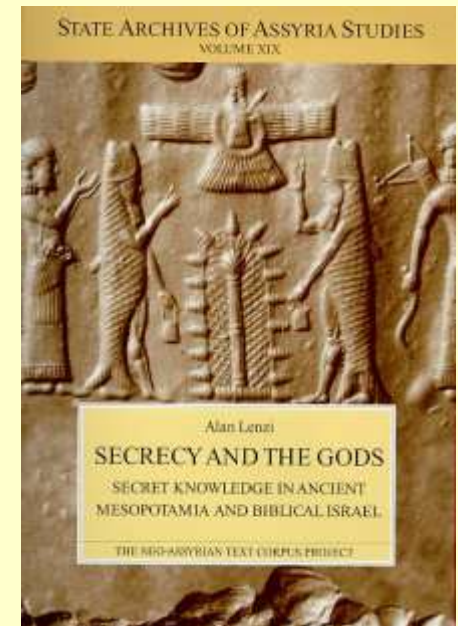
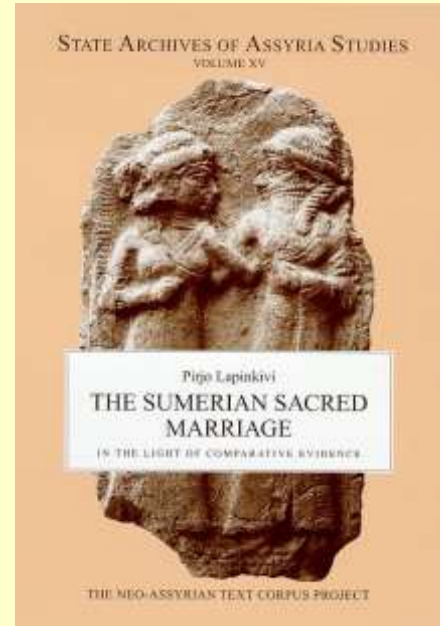
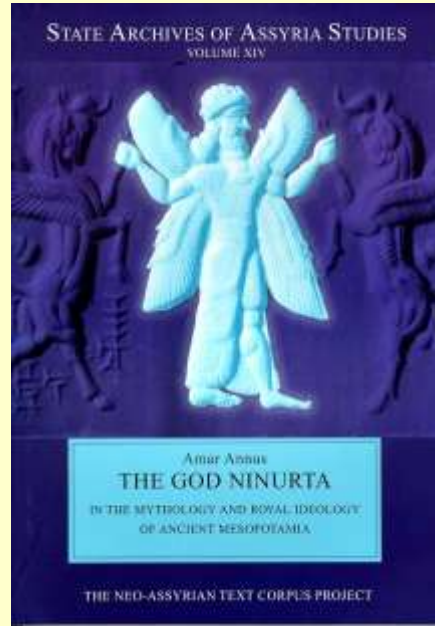
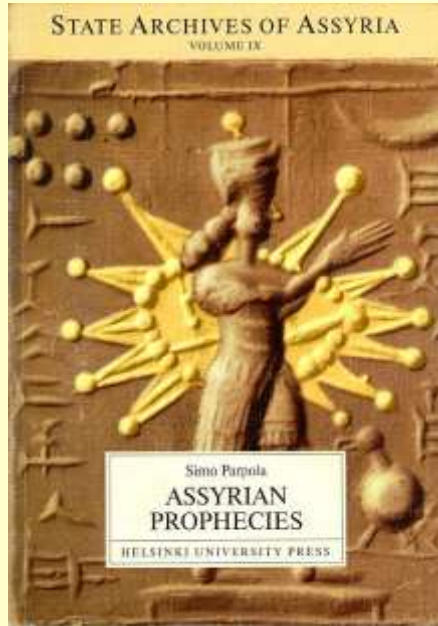
Gnosis

- Alkuperä? Mistä? Milloin?
- Suhde platonismiin, kristinuskoon ja juutalaisuuteen, viitekehys
- Jumalakäsitys
- ”Täyteys” (*plērōma*)
- ”Hallitsijat” (*arkhontes*)
- Pelastusoppi, ”viisaus” (*sophia*), ”tieto”

Assyrian imperiumi 600-luvulla eKr.

Kirjallisuutta

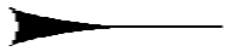

- **Simo Parpola, "The Assyrian Tree of Life": *Journal of Near Eastern Studies* 52 (1993), 161-208**
- **Google: Melammu**

Assyrian uskonnon keskeiset opinkappaleet

- Salattu Jumala, kaikkeuden isä; yksi = moni
- Kolminaisuus: Isä, Äiti, Poika
- Äiti: Jumalan henki, ihmisen sielu
- Kuningas: Poika ihmisen hahmossa, täydellinen ihminen, paimen, pelastaja, vapahtaja
- Jumalan voimat ja nimet, ”jumalten kokous”
- Dualismi: taivas ja maa, elämä ja kuolema, valo ja pimeys, viisaus ja tyhmyys, kadotus ja pelastus

Yksi = Moni

‘yksi; ainoa; täydellinen’

‘Aššur’

‘1; 60’

‘Anu, taivaan jumala’

Mytologinen viitekehys, pyhät tekstit

- *Enūma eliš* (luomiskertomus)
- *Ištarin manalanmatka* (sielun lankeaminen ja pelastus)
- *Gilgameš* (täydellistyminen ja ikuinen elämä)
- *Anzu ja Asakku* (kuoleman voittaminen)
- *Etana ja Adapa* (nousu taivaaseen)

Assyrialainen pelastusoppi

vrt. *Kertomus sielusta* (NHK II, 6)

- Lankeemus: rajojen ylittäminen, synti
- Hengellinen kuolema (alastomuus, prostituutio)
- Katumus, rukous
- Jumalan armo
- Auttaja
- Kaste (elämän vesi) ja sana (elämän leipä)
- Paluu hyveiden tielle
- Häät taivaassa

Ištar

vrt. *Ukkonen, täydellinen järki* (NHK VI, 2)

- Jumalan rakkaus ja armo
- Pyhä henki, eläväksi tekijä
- Taivaan kuningatar
- Viisas, puhdas, kirkas, siveä, neitsyt
- Ihmisen sielun alkuperä; androgyninen
- Prostituoitu, huora
- Kuninkaan äiti, kätilö, imettäjä ja puolustaja, sodan jumalatar, sielun puolesta puhuja
- Symbolit: kuu, tähti, Venus-planeetta, ziggurat, sateenkaari, jousi, palmu, lehmä, simpukka jne.
- Lukemattomia nimiä

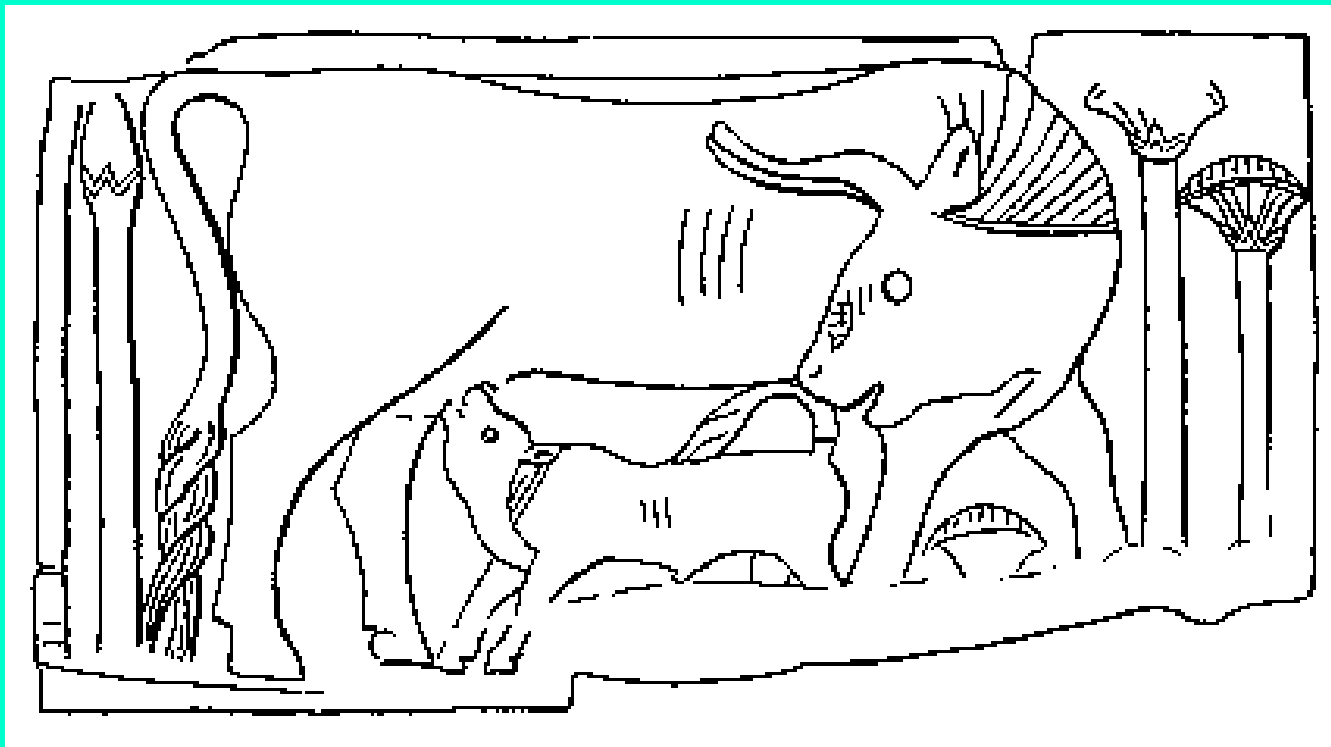
Ištar taivaan kuningattarena (Mullissu)

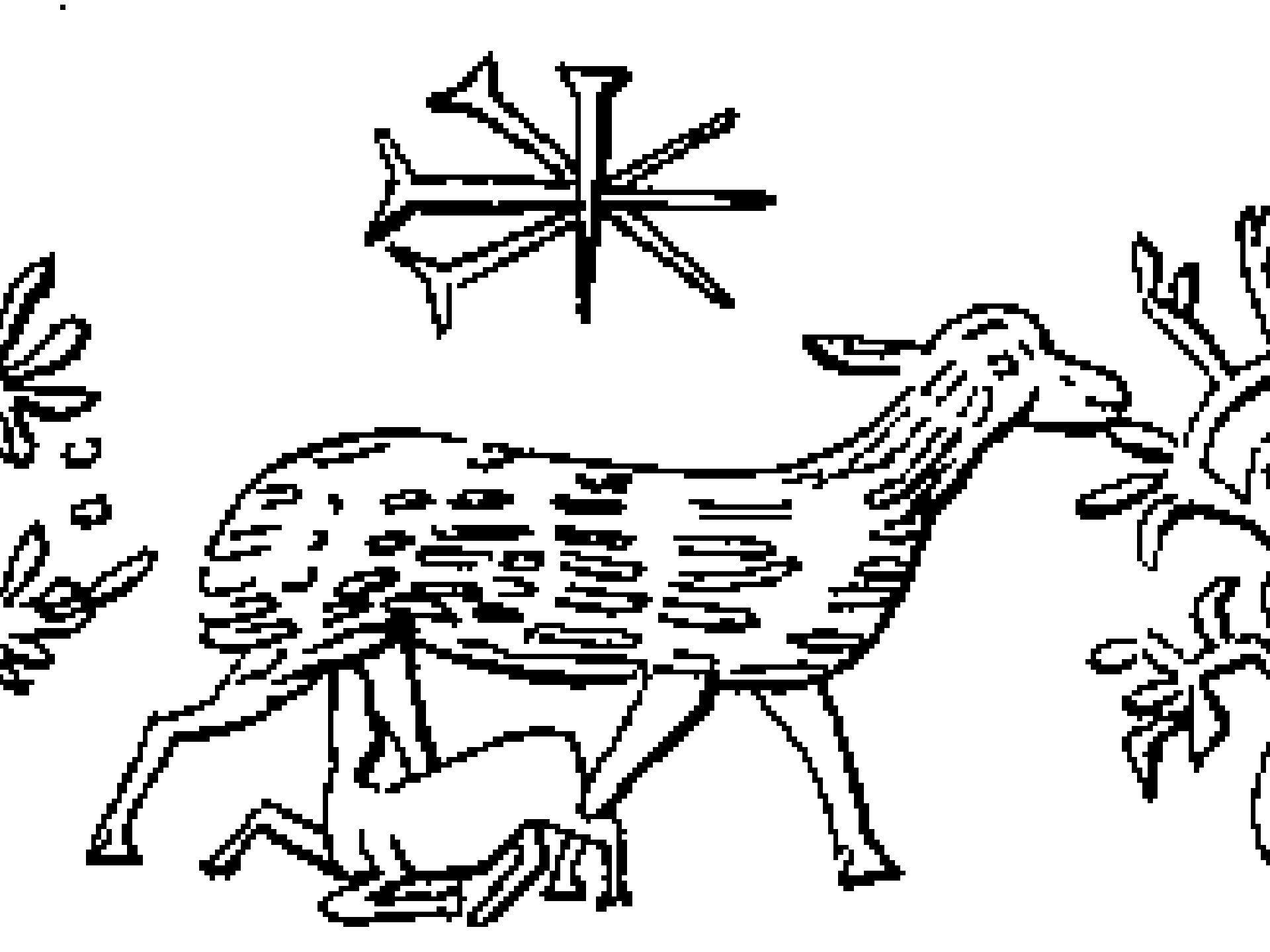

Ištar kirkkautensa ympäröimänä

Ištar kuninkaan äitinä

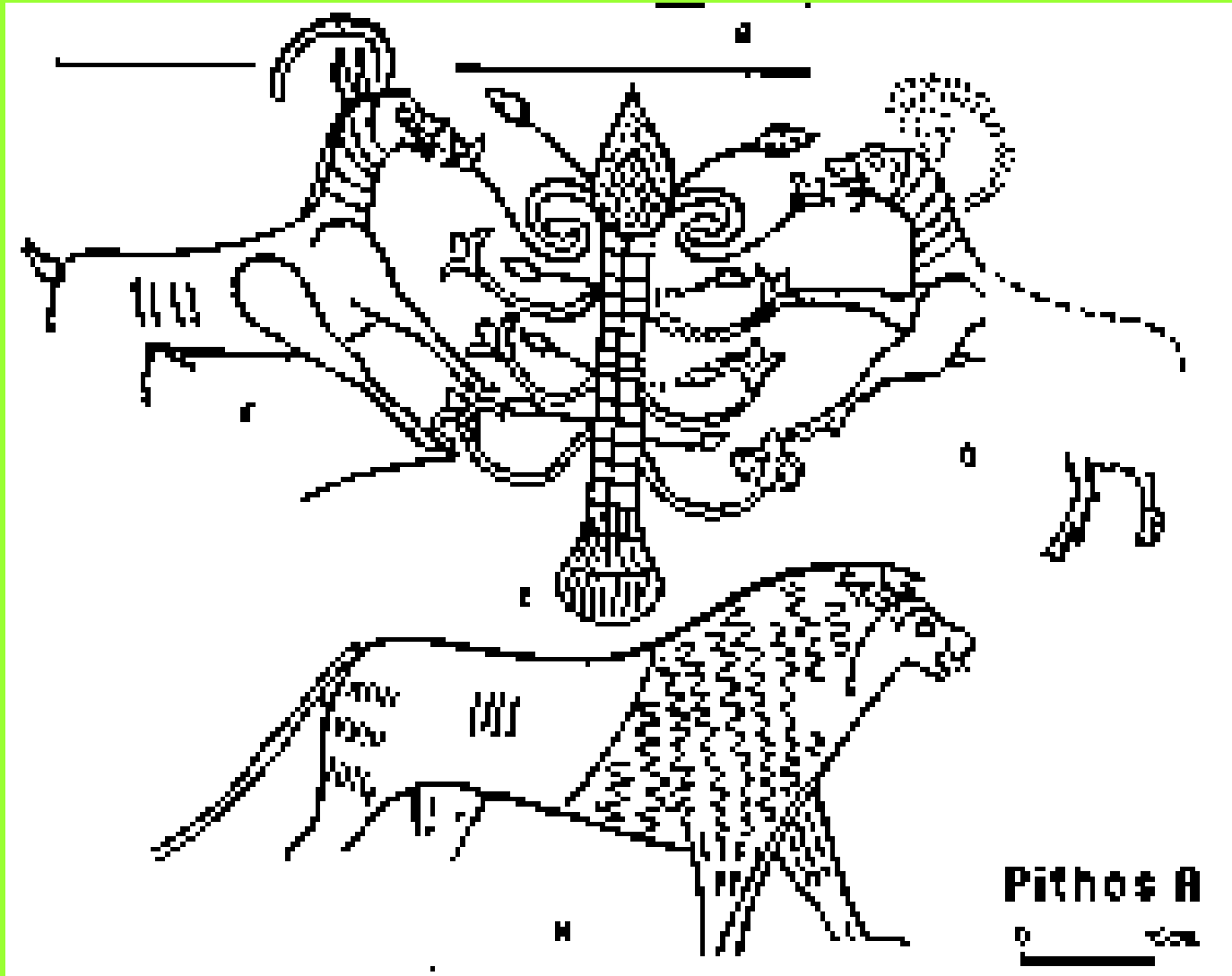

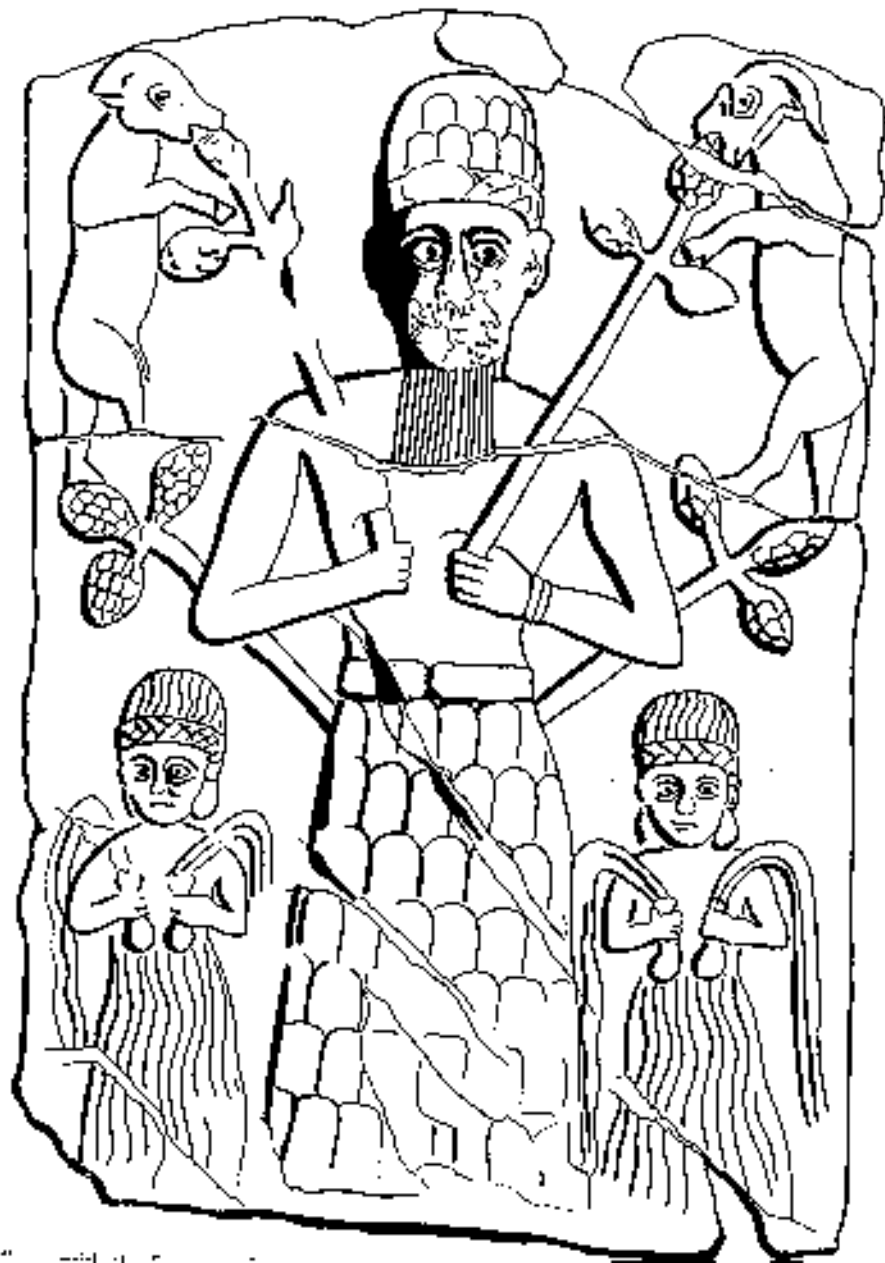
Ištarin kultti

- Esoteerinen pelastus- ja ylösnousemusoppi
- Keskus: Arbela
- Uskovainen = langennut, katuva sielu, morsian
- Pelastaja = Jumalan poika, kuningas, sulhanen
- Androgynian ihanne, itsekastraatio, askeesi, ekstaasi, taivasmatkat, profetia, meditaatio, eksegeesi, pyhä avioliitto
- Tie = elämän puu

Ištar elämänpuuna

Puun rakenne Jumalan ja täydellisen ihmisen ominaisuuksien allegoriana

KRUUNU

Arvokkuus (*Anu*)

VASEN KORVA

Järkevyys (*Sîn*)

OIKEA KORVA

Viisaus (*Ea*)

VASEN KÄSI

Oikeus (*Šamaš*)

OIKEA KÄSI

Armo (*Marduk*)

SYDÄN

Rakkaus (*Ištar*)

VASEN JALKA

Ukkonen (*Adad*)

OIKEA JALKA

Voitto (*Nabû*)

VUORI

Voima (*Nergal*)

Puu ”jumalten kokouksena”

Sîn

Anu

Ea

Šamaš

Ištar

Marduk

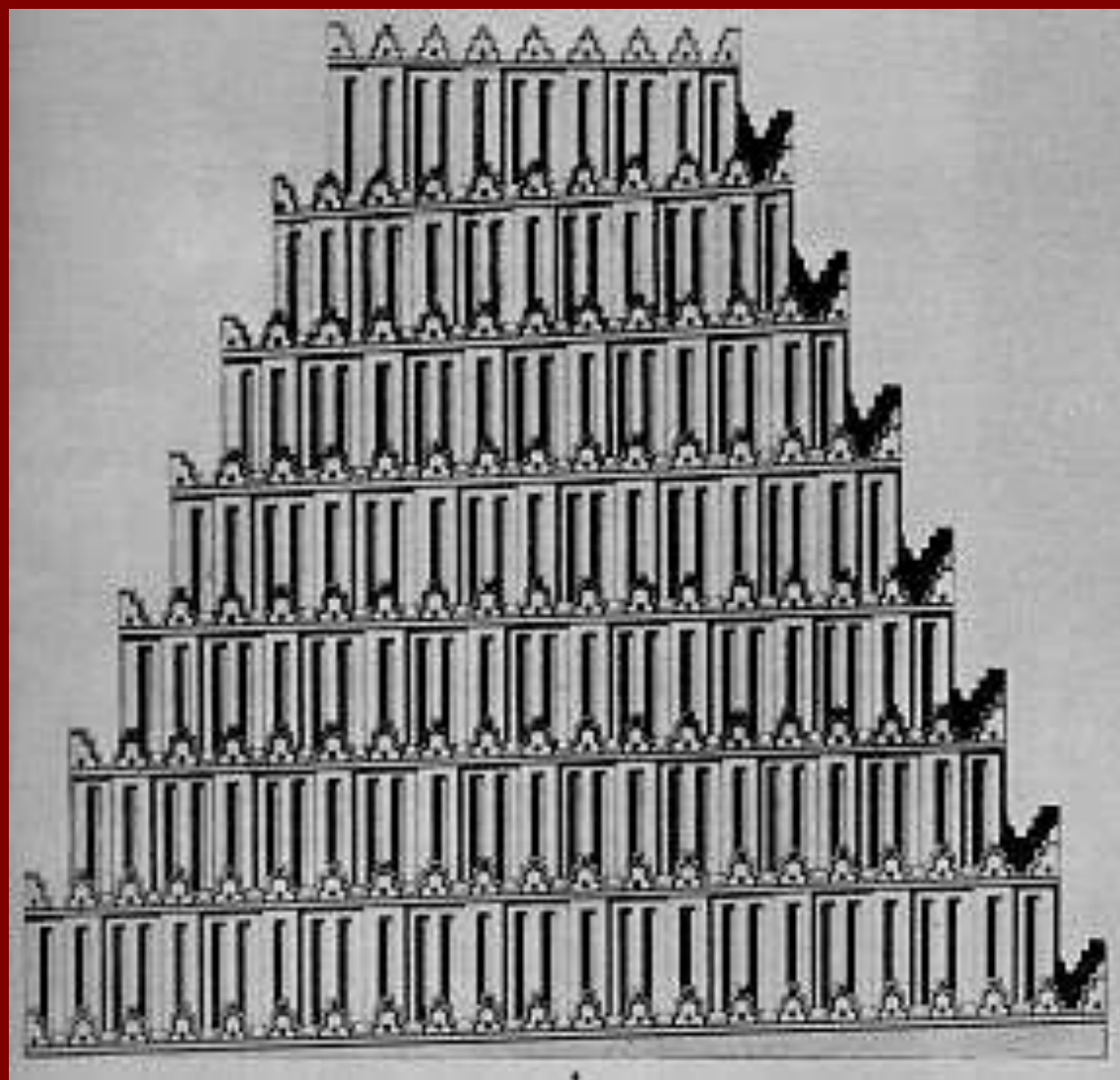
Adad

Nergal

Nabû

Puu numeromuodossa

	1	
30		60
20		50
	15	
10		40
	14	

Samaria

- Assyrian provinssiksi 722 eKr
- Massiiviset väestönsiirrot Assyriaan ja Meediaan
- Tilalle väestöä Babyloniasta (Babylon, Kuta) ja Syyriasta, joka omaksui Jahven palvonnan säilyttäen oman uskontonsa (2 K 17:27-33)
- Samarialaiset = *Kûtîm*
- Päätemppeli Gezirim-vuorella (assyrialaisen Sanballatin rakennuttama 400-luvulla eKr.)
- Kyyhkysten (Ištarin pyhän linnun) palvonta

Simon Magus

- Samarialainen, Jeesuksen aikalainen (Apt. 8: 9-25)
- ”Jumalan suuri voima”, ”ensimmäinen jumala” (= Jumalan poika, Nabû)
- Julisti ja teki ihmetekoja yhdessä Helenan, tyyroslaisen huoran, ”Jumalan ensimmäisen ajatuksen” kanssa (= Pyhä henki, Ištar)

Galilea (Nasaret, Magdala, Arbela)

